

Танкова битва в районі Луцька, Дубна, Броди в червні 1941 року

У статті висвітлено основні етапи, особливості, наслідки та значення танкової битви в Західній Україні в червні 1941 р. Наведено відомості про співвідношення збройних сил сторін, про стан і якість радянських та німецьких танків, їх сильні й слабкі сторони. Проаналізовано особливості тактики і проблеми керівництва бойовими операціями. Звернуто увагу на недоліки в організації взаємозв'язку між радянськими військовими частинами й вищими штабами. Схарактеризовано мету й напрями прориву німецької танкової групи та контрудари радянських механізованих корпусів.

Ключові слова: фронт, фланг, прорив, механізований корпус, зв'язок, танкова атака, відхід.

Кудь Вадим. Танковое сражение в районе Луцка, Дубно, Броды в июне 1941 г. В статье рассматриваются основные этапы, особенности, последствия и значение танковой битвы в Западной Украине в июне 1941 г. Приводятся данные о соотношении сил сторон, о состоянии и качестве советских и немецких танков, их сильные и слабые стороны. Анализируются особенности тактики и проблемы руководства боевыми операциями. Обращается внимание на недостатки в организации взаимосвязи между советскими воинскими частями и высшими штабами. Характеризуются цели и направления прорыва немецкой танковой группы и контрудары советских механизированных корпусов.

Ключевые слова: фронт, фланг, прорыв, механизированный корпус, связь, танковая атака, отход.

Kud'Vadym. Tank Battle in Lutsk, Dubno and Brody Area in June 1941. The article considers the main stages, peculiarities, consequences and importance of tank battle in Western Ukraine in June 1941. The article presents the data about quality of Soviet and German tanks, their strong and weak points. In the focus of attention there are strategy and problems of leadership during the war. The article tackles disadvantages of establishing links between headquarters and soviet troops' command. German tank group's aim and directions of breaking through, attacks of soviet mechanized corps are characterized.

Key words: front, flank, break through, mechanized corps, communication, tank attack, retreat.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Із початком воєнних дій гітлерівської Німеччини проти Радянського Союзу в червні 1941 року на території Західної України розгорнулася прикордонна битва, у якій проти військ німецького угруповання армій «Південь» вели оборонні бої збройні формування Київського військового округу, перейменованого в Південно-Західний фронт. Головною ударною силою противника були 6-та і 17-та німецькі польові армії під командуванням генералів Рейхенау й Штюльпангеля та перша танкова група під командуванням генерал-полковника фон Клейста. Тримати оборону в прикордонній смузі повинні були війська 5-ї радянської армії під командуванням генерал-майора М. П. Потапова, дислоковані на території Волинської області, та 6-ї армії генерал-лейтенанта І. М. Музиченка, розташовані на Львівщині.

Співвідношення сил сторін характеризували такі кількісні показники. Німецькі війська: особовий склад – 1 695 460 чоловік; артилерія (гармати і міномети) – 15 220; танки – 1071; авіація – 2010. Радянські війська Південно-Західного фронту: особовий склад – 907 046 чоловік; артилерія – 14 756; танки – 5465; літаки – 2059 (із них справних 1759) [11, 32]. Отже, противник мав значну перевагу в особовому складі, радянська сторона – у танках.

Але велика кількість радянських танків знецінювалась унаслідок багатьох факторів. По-перше, значна кількість – 4168 (76 %) – це були легкі танки застарілих зразків. По-друге, чимало бойових машин були несправними або з витраченим значною мірою ресурсом. Унаслідок цього в перші дні війни сотні танків під час маршів залишилися на дорогах, так і не дійшовши до бойових позицій.

Крім того, недоліки в організації та керівництві діями танкових з'єднань, а також слабка взаємодія з різними родами військ знижували ефективність використання танків у боях і збільшували кількість втрат. Наприклад, 8-й механізований корпус генерала Д. І. Рябишева отримувал декілька суперечливих наказів щодо району призначення. Отож, коли на ранок 26 червня корпус вийшов під Броди для наступу, із 858 танків, що їх було до початку війни, залишилося ледве не половина. Інша половина залишилася через несправності на майже 500-кілометровому маршруті [11, 9].

У той же час німецька сторона мала у своєму розпорядженні переважно однотипні танки, у доброму технічному стані, до того ж із радіозв'язком. Але головна перевага противника полягала,

по-перше, у чіткій взаємодії різних родів військ: танків, авіації, артилерії, піхоти. По-друге, вермахт мав дворічний досвід організації і ведення боїв. Швидко маневруючи, противник створював значну перевагу сил на напрямках головного удару, а в разі сильного опору здійснював обхідні маневри. Так, на напрямі головного удару в смузі від Володимира-Волинського до Сокаля противник зосередив близько 100 % танків і літаків та 82 % піхоти [11, 3].

Оскільки частина Волинської області розташована в зоні Полісся, командування Південно-Західного фронту вважало більш імовірним, що удар противника буде спрямований через Раву-Руську на Львів. Але командувач групи «Південь» фельдмаршал Рунштедт ударив із районів Устилуга й Сокаля на Дубно та Луцьк, одразу розгорнувши 37 дивізій. Тільки проти 5-ї армії, дислокованої на території Волинської області, Рунштедт кинув 10 піхотних і 4 танкових дивізії, а напоготові для розвитку успіху тримав 1 танкову, 2 піхотних і 4 моторизованих дивізій. Отже, понад 20 дивізій проти 5 радянських, що були біля кордону [1, 92]. Радянські війська на цій ділянці мали 100 тис. чоловік і 2 тис. гармат і мінометів, а проти них було розгорнуто 300 тис. особового складу і 5500 гармат і мінометів – потрібна перевага в живій силі й більш ніж подвійна в артилерії. До того ж німці захопили весь повітряний простір.

Уранці 22 червня німецькі війська прорвалися через Устилуг і вийшли до південно-західної околиці Володимира-Волинського, де їх зупинили частини 87-ї дивізії генерала П. Ф. Алябушева. Але наступного дня противник захопив Володимир-Волинський, обійшов дивізію з флангів і примусив почати відхід. У цей час частини 14-ї німецької танкової дивізії стрімко рушили в розрив, який утворився між 87-ю і 62-ю радянськими дивізіями. Для німецьких танків відкривався вільний шлях на Луцьк. Але на дорозі німецьким танкістам стала 1-ша артилерійська протитанкова бригада генерала К. С. Москаленка. Перший бій відбувся в районі Війниці, за 20 км від Володимира-Волинського [8, 30]. Упродовж 23 і 24 червня бригада вела вогневий бій у районі населених пунктів Затурців, Торчина, Усичів стримуючи просування противника до Луцька.

У цей час, німецькі частини, що наступали в напрямку Сокаль-Дубно, спрямувалися на стик між 5-ю і 6-ю арміями. Використовуючи розрив, який утворився між суміжними з'єднаннями, ворог просувався вглиб радянської території. Оборону тут тримала 124-а дивізія генерала П. Г. Суцого, яка діяла з неприкритими флангами. У результаті на лівому фланзі частини 75-ї і 57-ї німецьких піхотних дивізій вийшли на рубіж Печихвости – Дружкопіль – Стоянів, а їх передові загони з'явилися за 2–3 км. південніше Горохова, у якому розміщувалися склади з військовими запасами. 11-та танкова дивізія противника вийшла в район Лопатина-Радехова, захопивши передовими частинами мости на річці Стир біля Пляшевої (6 км від Берестечка) [3, 76].

Відсутність чіткого зв'язку й реального уявлення про справжню ситуацію, що склалася, не дало можливості штабу фронту і генеральному штабу прийняти правильне рішення. Пізно ввечері 22 червня штаб Південно-Західного фронту отримав директиву наркома оборони С. К. Тимошенка, яка зобов'язувала силами 5-ї і 6-ї армій, а також із залученням не менше п'яти механізованих корпусів і всієї авіації фронту завдати охоплюючі удари по напрямках на Люблін, оточити й знищити противника на фронті Володимир-Волинський – Кристинопіль і наприкінці дня 24 червня оволодіти районом Любліна [12, 65].

Завдання це було зовсім нереальним. Але відповідно до своїх можливостей командування фронту стало готувати контрудар. Увечері в штаб фронту прибув Г. К. Жуков. Наступного дня командувач фронту генерал-полковник М. П. Кирпоніс ознайомив Г. К. Жукова з планом контрудару.

Разом із загальновійськовими з'єднаннями до операції залучалися шість механізованих корпусів: 22-й (генерал-майор С. М. Кондрусев, з 24 червня генерал-майор В. С. Тамручи), 4-й (генерал-майор А. А. Власов), 15-й (генерал-майор І. І. Карпезо, з 26 червня полк. Г. І. Єрмолаєв), 9-й (генерал-майор К. К. Рокоссовський), 19-й (генерал-майор М. Ф. Фекленко), 8-й (генерал-лейтенант Д. І. Рябишев). Сутність задуму операції полягала в тому, щоб силами 4-го, 8-го і 15-го механізованих корпусів завдати удару противникові, який проривався з Сокаля на Радехів, а силами 22-го, 9-го і 19-го механізованих корпусів ударити по військах ворога, які проривалися з Володимира-Волинського. Перші три корпуси діяли в смузі 6-ї армії, зокрема 8-й мехкорпус повинен був 24 червня перейти в наступ у напрямку на Берестечко, а 15-й мехкорпус наступати східніше Радехова.

Загальний напрям контрудару був спрямований на Клевань і Дубно, але 9-й і 19-й корпуси повинні були підійти тільки 25 червня. Командувач 5-ю армією генерал М. Потапов мав об'єднати дії 22-го, 9-го і 19-го мехкорпусів і надати їм необхідну допомогу [6, 253]. Фактично контрудар

почався ще до зосередження всіх сил, і танкові з'єднання вводились у бій частинами, що, безперечно, знижувало ефективність їхніх дій.

Операцію довелося починати одночасно зі створенням наступального угруповання, у той час, коли стрілецькі й механізовані корпуси другого ешелону перебували ще за 200–400 км від передової, а противник загрожував охопленням основних сил фронту і проривом до Києва з ходу. На першому етапі танкової битви 25–26 червня відбулися зустрічні бої з наростаючою силою, особливо запеклі на суміжних флангах 5-ї і 6-ї армій на ділянці Устилуг – Сокаль [2, 16]. Але південніше, на ділянці 6-ї армії, завдати сильного удару 25 червня не вдалося. 4-й механізований корпус за наказом командарма І. Музиченка мав наступати на Яворів, тобто в стороні від головного танкового клину. Збір частин і з'єднань ударної групи до 25 червня не був завершений. Частина військ 15-го мехкорпусу тільки поверталася з району Бродів, куди вони перед тим були направлені, а ті частини корпусу, які залишилися в районі Радехова, самі мусили оборонятися проти 57-ї німецької дивізії. Контрудар по ворогу завдала група, до якої входили 15 танків під командуванням начальника штабу 20-го танкового полку 10-ї танкової дивізії майора Говор. Втрати в цьому бою становили чотири танки КВ і сім танків БТ-7, майор Говор пропав безвісти [7, 38].

У свою чергу, противник, маючи значну кількісну перевагу, намагався зім'яти дивізії 15-го мехкорпусу. Запеклі танкові бої відбувалися і вдень, і вночі. Особливо гострими вони були 25 червня. Екіпажі 10-ї танкової дивізії генерал-майора С. Огурцова три доби без сну й відпочинку стримували противника, переходячи в контратаки та примусили німців перейти до оборони.

За наказом М. Кирпоноса 15-й мехкорпус був посилений 8-ю танковою дивізією з 4-го мехкорпусу й разом з 8-м мехкорпусом повинний був наступати на Берестечко. 8-й мехкорпус тільки ввечері 25 червня підійшов до Бродів, здійснивши марш у 500 км і сильно витративши моторесурс. Усе ж таки вранці 26 червня 8-й корпус перейшов у наступ. Дві дивізії цього корпусу: 34-та танкова полковника І. Васильєва і 12-та танкова генерала Т. Мишаніна завдали удари по 16-й танковій дивізії німців і просунулися на 10–12 км [11, 13]. 15-й мехкорпус успіху не мав. По-перше, не встигла підійти виділена на підтримку 7-ма танкова дивізія. По-друге, масове бомбардування німецькою авіацією завдало великих втрат.

25 червня на ділянці 5-ї армії в районі Рівного вийшли передові частини 9-го і 19-го мехкорпусів. 26–30 червня на житомирсько-київському напрямку розгорнулися вирішальні події – другий етап танкової битви. 9-й мехкорпус К. Рокоссовського з маршу, не чекаючи підходу всіх полків, ударив по німецькому клину в південно-західному напрямі й відкинув частини 3-го німецького моторизованого корпусу від Клевани. 20-та танкова дивізія полковника М. Катуківа прорвалася до Дубна й перебувала за 10 км від міста, а 131-а моторизована дивізія полковника М. Калініна вийшла в район Луцька і прикрила переправи переправи через Стир. У той самий час 19-й мехкорпус генерала М. Фекленка, прикривши своїми моторизованими частинами переправи через Стир, ударив по німецькому клину в південному напрямку, зім'яв танки та мотопіхоту противника і прорвався на 25 км південніше Рівного [2, 18–19].

Але використати повною мірою цей тактичний успіх і організувати спільний контрудар всіма силами в цей день не вдалося. Лише наступного дня, 26 червня, усі мехкорпуси з півдня і півночі перейшли в загальний наступ на обидва німецьких клина і в п'ятикутнику Луцьк, Рівне, Остріг, Броди, Дубно зіткнулись у великій битві понад 2 тис. танків.

26 червня командувач 5-ю армії генерал М. Потапов прийняв рішення: «ударами 9-го і 19-го мехкорпусів у взаємодії з 36-м стрілецьким корпусом знищити противника й оволодіти містом Дубно», хоча передові німецькі частини на луцькому напрямку загрожували тилу і флангу радянських військ [2, 19]. Командири мехкорпусів М. Фекленко і К. Рокоссовський, не втягуючись у бій із цими німецькими частинами, завдали сильні удари по північному клину танкової групи Клейста. Противник намагався зупинити атаки загороджувальним вогнем, радянські танкісти висунули вперед танки КВ і Т-34, зламали протитанкову оборону ворога, і німецька піхота, кидаючи техніку, безладно відступила. Переслідуючи противника 19-й корпус увечері ввірвався на східну околицю Дубно, але німці висадили у повітря за собою мости, і це не дало можливості радянським танкістам вступити в місто. Втрати противника становили 30 танків, 50 бронемашин, 4 протитанкові батареї і до полку піхоти. Корпус також зазнав утрат.

Правіше в напрямку на Дубно атакував противника 9-й мехкорпус К. Рокоссовського. У цій смузі на Рівне наступали дві танкові, дві моторизовані і три піхотні німецькі дивізії. Незважаючи на

перевагу сил противника, 9-й мехкорпус просунувся на кілька кілометрів, і лише сильні удари авіації змусили його зупинитися. Під час безперервного бомбардування німцями вдалося оточити 20-ту танкову дивізію, але вночі контрударом вона вирвалася з оточення. 131-ша моторизована дивізія М. Калініна, тримаючи оборону в районі Луцька, відбила декілька атак німецьких танків і зірвала спробу противника форсувати Стир [2, 20].

Але тактичні успіхи, яких досягли радянські війська, не закріплювалися і не розвивалися, оскільки не вистачало сил і засобів. Артилерія корпусів, яка пересувалася на тракторах за швидкості 6 км на годину не встигала за танками. Слабо були організовані зв'язок і обмін інформацією. Командир 9-го мехкорпусу К. Рокоссовський згадував: «... з інформацією військ про становище на фронті справа полягала украй погано. Інформацію доводилось видобувати самим. Якщо про події на нашому напрямку вдавалося більш-менш дізнатись і здогадуватись, то про події на ділянках інших армій Південно-Західного фронту ми нічого не знали. Мабуть, і штаб 5-ої армії також нічого не знав, бо він нас не інформував. Зв'язок корпусу зі штабом 5-ї армії найчастіше був відсутній, а з сусідами періодично припинявся» [10, 13].

Командир розвідувального батальйону 43-ї танкової дивізії 19-го мехкорпусу В. С. Архипов докладніше описував ці події: «... зв'язок був найслабшою нашою ланкою. І не тільки зв'язок між двома групами мехкорпусів, що завдавали удар з півдня (8 мк і 15 мк), але й зв'язок вищих штабів із цими угрупованнями – штабу ПЗФ... і штабу 5-ї армії. Слабкий, із тривалими перервами радіозв'язок був причиною спізнення інформації, спрямованої з лінії фронту у вищі штаби. Тому й рішення, які приймалися в штабах і, у свою чергу, передавалися на фронт, часто не відповідали змінам бойової ситуації. Наприклад, увечері 26 червня, коли зім'явши правий фланг 11-ї німецької танкової дивізії і розгромивши один з її танкових полків, наша дивізія вийшла до Дубна, ніхто з нас не знав, що з півдня, завдавши великих втрат іншим з'єднанням 48-го німецького моторизованого корпусу, успішно просувається нам назустріч 8-й мехкорпус генерала Д. І. Рябишева... подібна ситуація повторилася і наступного дня, коли всі три корпуси – 36-й стрілецький, 8-й і 19-й механізовані знову наступали на дубнівському напрямку. Знов ми й наші сусіди, стрільці 36-го корпусу, вийшли на підступи до Дубна, але не знали, що в місто вже увірвалася 34-та танкова дивізія полковника І. В. Васильєва з 8-го мехкорпусу. Отже, 26 і 27 червня радянські танкові клини двічі й дуже глибоко – до 30 км. – урізувались в обидва фланги німецького 48-го моторизованого корпусу. Однак відсутність зв'язку між цими клинами і взаємна необізнаність не дозволили довести справу до логічного кінця – до оточення 48-го моторизованого корпусу між Бродами і Дубно» [5, 47]. Саме через відсутність інформації і неузгодженість комкор М. Фекленко замість нічної атаки на Дубно відвів 43-ю танкову дивізію до Рівного.

У районі Радехова і Бродів удар по південному клину в напрямку на Берестечко завдавали 15-й і 8-й мехкорпуси. Через значні втрати 15-й корпус зміг атакувати лише однією 212-ю моторизованою дивізією. Виділена на допомогу 8-ма танкова дивізія з 4-го мехкорпусу підійшла тільки на кінець бою. І все ж на деяких ділянках корпус просунувся вперед. Німці, не витримуючи атак на землі, використали свою перевагу в повітрі й кинули проти радянського мехкорпусу авіацію. На КП був важко контужений комкар генерал І. Карпезо. Він, непритомний, перебував у такому глибокому шоці, що танкісти, вважаючи його мертвим, поховали. На щастя, відсутній на похованні його заступник полковник В. С. Єрмолаєв зажадав розкрити могилу, щоб проститися з командиром. Це й врятувало життя комкора, який виявився непритомним, але живим [8, 53].

Головний удар по південному танковому клину противника завдав 8-й мехкорпус генерала Д. Рябишева. Йому протистояли 16-та танкова, 57-ша піхотна дивізії і моточастини 48-го німецького корпусу. Д. Рябишев атакував противника двома танковими дивізіями – 34-ю полковника І. Васильєва і 12-ту генерала Т. Мішаніна. 7-ма мотодивізія забезпечувала танковий удар зліва. 34-та дивізія пододала болотисту місцевість, повністю розгромила танкову колону противника і прорвалася до району Редков–Теслунів, де німці терміново організували протитанкову оборону. 7-ма мотодивізія полковника О. Герасимова захопила плацдарм на річці Стир і, відбиваючи контратаки, завдала противнику значних втрат.

Удар 8-го мехкорпусу занепокоїв німецьке командування, яке почало перекидати в район Берестечка танкові й піхотні резерви. Німецька авіація посилила бомбардування. Під бомби потрапив КП 8-го мехкорпусу, були втрати. Коли радянське військове керівництво проаналізувало втрати

танкових частин, то виявилось, що найбільших втрат було від ударів авіації і поломок та відмови матеріальної частини.

У ніч на 27 червня 8-й і 15-й мехкорпуси отримали декілька суперечливих наказів, але в підсумку було поставлене завдання 8-му корпусу наступати на Дубно і там спільно з корпусами К. Рокоссовського та М. Фекленка замкнути німців у кільце, а 15-му мехкорпусу всіма силами вдарити на Берестечко. У продовженні контрудару 27 червня 9-й і 19-й мехкорпуси атакували противника між Луцьком і Рівним із завданням відкинути його у Млинова за річку Іква. Діючи спільно, 36-й стрілецький корпус завдав удару на Дубно. У той же день німецькі дивізії також одержали наказ наступати на Дубно та Рівне й 27–30 червня зіткнення військ вилилося в запеклу зустрічну битву з атаками обороною і контратаками з обох боків [2, 22].

19-й мехкорпус відкинув німецькі частини і знов прорвався до Дубна, на цей раз з південної сторони. Одночасно із північного сходу до Дубна вийшла піхота 36-го стрілецького корпусу, а 9-й мехкорпус в оборонному бою розгромив танко-моторизовану колону ворога, яка рвалася вздовж залізниці по шосе на Рівне. Комкор 8-го мехкорпусу Д. Рябишев готувався рушити на Дубно основні сили корпусу з південного сходу, але йому завадило втручання члена військ ради фронту М. Вашутіна. Він обвинуватив Д. Рябишева у зволіканні, загрожував розстрілом і наказав негайно без підготовки створити й кинути на Дубно ударну групу. До групи включити 34-у танкову дивізію полковника І. Васильєва і два мотополки. Усього близько 200 танків і 9 тис. чоловік. Командиром призначили М. Попеля замполіта комкора. Поспішний наказ М. Вашутіна й розчленування корпусу мало трагічні наслідки, але початок дій бойової групи був успішним, зокрема, завдяки рішучим діям полковника І. Васильєва. Увечері 27 червня група, розгромивши в кількох боях німецькі танкові й піхотні частини, стрімко увірвалася в Дубно. Були захоплені полонені та трофеї, зокрема штаб 11-ї німецької танкової дивізії разом із начальником штабу [2, 37]. Із 30 трофейних танків сформували батальйон і посадили радянські екіпажі.

Командування 16-ї німецької танкової дивізії підтягувало сили з наміром вранці 28 червня вдарити по групі М. Попеля. Щоб перешкодити цьому, тринадцять танкістів на чолі зі старшим батальйонним комісаром Ю. Новіковим і старшим політруком І. Гуровим уночі на німецьких танках вклинилися у ворожу колону танків і відкрили вогонь. Унаслідок цього противник зазнав великих втрат [9, 141]. У цей час до Дубна підійшли 19-й механізований і 36-й стрілецькі корпуси. Однак ці прориви були невідомі штабу фронту і успіх залишився без розвитку. Залишки групи під командуванням М. Попеля з великими втратами пробілися на схід і вийшли до своїх [7, 65].

Контрудар радянських військ, зокрема дії 8-го мехкорпусу, викликав занепокоєння противника. «На правому фланзі 1-ї танкової групи, – записав у щоденник генерал Ф. Гальдер, – 8-й російський танковий корпус глибоко вклинився у наше розташування і зайшов у тил 11-ї танкової дивізії. Це вклинення противника, вочевидь, викликало велике безладдя в нашому тилу між Бродами і Дубно» [4, 58]. Гітлерівці стали підтягувати в цей район додаткові сили з інших ділянок фронту. Контрудар радянських військ затримав просування танкової групи Клейста, що полегшило організований відхід з'єднань 5-ї і 6-ї армій. Німецькі моточастини, які разом з 11-ю танковою дивізією прорвалися в район Острога стримувала у важких боях група радянських військ, що за прізвищем командуючого 16-ю армією стала називатись «групою Лукіна» [8, 46].

Бої 28–30 червня стали вищою точкою танкової битви. Головна ударна сила противника – 1-ша танкова група Клейста, замість переможного прориву з ходу до Дніпра, 8 діб тупцювала в прикордонній смузі. Її 3-й і 48-й моторизовані корпуси під час наступу самі опинилися в критичному становищі. У вищі німецькі штаби надходили прохання про підкріплення і зведення про втрати, особливо в танках і фототехніці, у таких розмірах, що це викликало здивування навіть у Берліні.

Однак удари радянських механізованих корпусів, їх тактичні прориви та успіхи не були належним чином використані й тим більше не призвели до оточення чи розгрому групи Клейста. Відсутність чіткої організації і досвіду керівництва великими стратегічними операціями негативно позначилися на наслідках танкової битви. 9-й і 19-й мехкорпуси зазнали великих утрат від ударів авіації і під тиском переважаючих сил противника відходили на схід. 22-й мехкорпус також вів важкі бої і змушений був почати відхід. Украй вимотані 4-й, 8-й і 15-й механізовані корпуси виводились у резерв фронту. До 9 липня Ставка наказала відвести війська фронту на рубежі укріплених районів на старому кордоні.

Танкова битва в Західній Україні, незважаючи на всі помилки і прорахунки, мала велике значення для всього початкового періоду війни. Хоча радянському командуванню не вдалося розгромити 1-шу танкову групу Клейста, але ворожий план був зірваний. Оточити і знищити війська Південно-Західного фронту на Правобережній Україні у визначені строки не вдалося. Зрив планів німецького командування в ході прикордонної битви став першим кроком наступного краху авантюристичного плану блискавичної війни й в остаточному рахунку майбутньої поразки гітлерівської військової машини.

Список використаних джерел та літератури

1. Баграмян И. Х. Так начиналась война / И. Х. Баграмян. – К. : [б. и.], 1984.
2. Былинин С. Танковое сражение под Бродами – Ровно 1941 г. / С. Былинин. – М. : Экспринт, 2004.
3. Владимирский А. В. На киевском направлении / А. В. Владимирский. – М. : Воениздат, 1989.
4. Гальдер Ф. Военный дневник / Ф. Гальдер. – Т. 3, кн. 1. – М., 1971.
5. Дроговоз И. Железный кулак РККА (танковые и механизированные корпуса Красной Армии 1932–1941 г.) / И. Дроговоз. – М. : [б. и.], 1999.
6. Жуков Г. К. Воспоминания и размышления / Г. К. Жуков. – М. : [б. и.], 1975.
7. Исаев А. 1941: Бои на Украине / А. Исаев // Фронтовая иллюстрация. – 2004. – № 4.
8. Мощанский И. Операция Барбаросса. Военная летопись. Сер. : Бронетанковый музей. – Вып. 3. – Танковое сражение на Западной Украине 22 июня – 7 июля 1941 года / И. Мощанский. – М., 2002.
9. Попель М. Дні у полум'ї / М. Попель. – К. : [б. в.], 1968.
10. Рокоссовский К. К. Солдатский долг / К. К. Рокоссовский. – М. : [б. и.], 1968.
11. Стасюк И. Оборона Западной Украины. 1941 / И. Стасюк. – М. : Экспринт, 2006.
12. Украинская ССР в Великой Отечественной войне 1941–1945. – Т. 1. – К. : [б. и.], 1975.

Оксана Салата

Інформаційна політика окупаційної адміністрації та її вплив на настрої населення в 1941–1944 роках (за матеріалами архівів Волинської та Рівненської областей)

Стаття присвячена визначенню основних аспектів окупаційної політики в цьому регіоні й аналізу механізмів та форм інформаційно-психологічного впливу на населення Волині в період німецької окупації 1941–1944 рр.

Ключові слова: Друга світова війна, нацистська окупаційна політика, інформаційна політика, інформаційно-психологічний вплив, преса.

Салата Оксана. Информационная политика оккупационной администрации и ее влияние на настроения населения в 1941–1944 гг. (по материалам архивов Волынской и Ровенской областей). Стаття посвящена определению основных аспектов оккупационной политики в этом регионе и анализу механизмов и форм информационно психологического влияния на население Волыни в период немецкой оккупации 1941–1944 гг.

Ключевые слова: Вторая мировая война, нацистская оккупационная политика, информационная политика, информационно-психологическое влияние, пресса.

Salata Oksana. Informative Policy of Occupation Administration and its Influence on Mood of Population in 1941–1944 (After Materials of Archives of the Volynskoy and Rovenskoy Areas). The article is devoted determination of basic aspects of of occupation policy of this region and analysis of mechanisms and form informatively psychological influence on the population of Volyni in the period of German occupation 1941–1944.

Key words: Second world war, nazi of occupation policy, informative policy, psychological influence, press, is informative.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Упродовж багатьох віків мистецтво впливу на морально-психологічний стан військовослужбовців та населення противника було надзвичайно важливим і досягло високого рівня. Упродовж ХХ ст.